

ALBANIA - MONTENEGRO
IPA Cross Border Cooperation Programme

PROJEKTI IZ
DRUGOG
POZIVA
Program
prekogranične
saradnje
Albanija
Crna Gora
IPA 2007 - 2013

Ovaj program finansira
Evropska unija

ALBANIA - MONTENEGRO
IPA Cross Border Cooperation Programme

Prekogranična saradnja predstavlja okvir za ubrzane ekonomske integracije koje imaju za cilj smanjivanje postojećih razlika, povećanje nivoa razvijenosti prekograničnih regiona, kao i unapređenje sveobuhvatne kulturne, socijalne i naučne saradnje između lokalnih i regionalnih zajednica.

Crna Gora i Republika Albanija kao zemlje kandidati za članstvo u EU, imaju pristup EU fondovima u okviru Instrumenta za pretpristupnu podršku (IPA). Tokom 2007. predstavnici ovih zemalja su, u okviru IPA II komponente – Prekogranična saradnja, zajednički izradili Program prekogranične saradnje koji se odnosi na period od 2007. do 2013., koji je Evropska Komisija zvanično usvojila u decembru 2007.

Programima prekogranične saradnje upravljaju Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija Crne Gore i Ministarstvo evropskih integracija Republike Albanije u svojstvu operativnih struktura. Delegacije Evroske Unije u Crnoj Gori i Albaniji su ugovoračka tijela čija uloga je i nadzor nad sprovođenjem programa. Kao zajedničko tijelo za sprovođenje programa prekogranične saradnje uspostavljen je i

Zajednički tehnički sekretarijat, sa sjedištem u Skadru i sa kancelarijom Antene u Podgorici.

Do sada su u okviru programa prekogranične saradnje ugovoreni projekti iz tri otvorena poziva za prijem prijedloga projekata iz tri mjere:

Mjera 1.1 Ekonomski razvoj sa naglaskom na turizmu

Mjera 1.2 Zaštita i promocija životne sredine

Mjera 1.3 Unaprijeđenje socijalne kohezije kroz projekte ljudi-ljudima

Do sada su ukupno realizovana 24 projekta u okviru tri otvorena poziva, od čega 9 u okviru mjere 1.1, 8 iz mjere 1.2 i 7 iz mjere 1.3 Za dostupna sredstva iz godišnjih alokacija 2012 i 2013, odobren je Strateški projekat „Poboljšanje prekogranične infrastrukture“ u ukupnoj vrijednosti od 3.600,000 EUR.

Projekat obuhvata proširenje i adaptaciju graničnog prelaza Boža j – Hani i Hotit, kao i izgradnju novog graničnog prelaza na lokalitetu Grabom – Zatrijebačka Cijevna. Ukupna raspoloživa sredstva za Drugi poziv su iznosila 2.520,000.00 EUR, i to za potencijalne korisnike iz Albanije 1.440,000 EUR, a za potencijalne korisnike iz Crne Gore 1.080,000 EUR. Od ukupnih raspoloživih sredstava ugovoreno je 2.083,495.82 EUR, i to 1.049,641.28 EUR za korisnike iz Albanije i 1.033,854.54 EUR. Ovi iznosi predstavljaju fondove EU i ne obuhvataju kofinansiranje. Na stranicama ove brošure predstavljeni su projekti ugovoreni i sprovedeni u okviru Drugog poziva za projekte. Izrada brošure je finansirana kroz projekat Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija.

„Podrška implementaciji Programa prekogranične saradnje Albanija – Crna Gora u okviru II komponente IPA u Crnoj Gori“ Projekti finansirani iz Drugog poziva.

**Program prekogranične saradnje Albanija – Crna Gora
IPA II komponenta, 2007-2013**

Ekonomski razvoj sa naglaskom na turizmu

Farmtour

Cilj projekta je da ohrabri razvoj turističkih aktivnosti, fokusirajući se na lokalnu poljoprivrednu tradiciju i relevantne proizvode, kako bi se razvio program agroturizma kao jedinstvene turističke atrakcije.

Projekat su realizovali **RASP (Rural Association Support Programme) iz Albanije i Regionalna turistička organizacija Bjelasica i Komovi Iz Crne Gore.**

Projekat je, u Crnoj Gori, sproveden na teritoriji opština Andrijeвица i Plav, dok je u Albaniji sproveden u opštinama Margegaj, Fierze i Šištavec. Ukupno trajanje projekta je 20 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta:

EUR 213.125,00

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:

EUR 96.595,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:

EUR 116.530,00

Ostvareni rezultati projekta:

Nova turistička ponuda je promovisana u projektnoj oblasti i drugim oblastima u projektnim zemljama i inostranstvu.

Informativni i promotivni materijal je obezbijeđen lokalnoj upravi, turističkim operatorima i turističkim agencijama. Farmeri imaju koristi od praktičnih iskustava svojih kolega i primjenjuju nove elemente u svom radu. Jačaju se kapaciteti opštinskog kadra po pitanju kapaciteta upravljanja turističkim aktivnostima i prekogranične saradnje. Agroturističke farme postaju atraktivnije za turiste. Poboljšava se imidž poljoprivrednih proizvoda sa farmi što rezultira rastom prodaje na lokalnom i nacionalnom tržištu. Turisti nailaze na bolje uslove u farmerskim porodicama. Poboljšava se kvalitet turističke ponude regiona.

Turističke agencije i informativni centri koriste više usluga i povećavaju kvalitet ponude. Lokalni proizvodi postaju popularni u regionu i šire i češće se koriste prilikom ugošćavanja turista. Turističke agencije i informacioni centri koriste informacije o agroturizmu u svojim paket aranžmanima i turističkoj ponudi. Opštinska administracija je obučena da organizuje slične aktivnosti na godišnjem nivou. Ojačana saradnja među zainteresovanim stranama s obje strane granice. Povećanje prodaje svježih i prerađenih proizvoda. Turisti nailaze na gostoljubivost, lijepa mjesta za odmor i uživaju u posjeti.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Studija razvojnih kapaciteta i potreba za realizacijom agroturizma u 20 pilot farmi u Albaniji i Crnoj Gori;
- Jačanje kapaciteta za pilot farme u smislu poboljšanja tehnologije, upravljanja, ugostiteljstva i marketinga;
- Organizovanje lokalnih sajmova i događaja;
- Podrška pilot agro-turističkim farmama;
- Prekogranične posjete između dva regiona u Albaniji i Crnoj Gori;
- Promocija agroturizma kao nove turističke destinacije i nove turističke ponude;
- Otvaranje turističkih informativnih centara u opštinama Margegaj, Fierze i Šištavec.

Ciljne grupe: Turističke grupe posjetilaca regiona sa obje strane, planinari, domaće stanovništvo iz svih djelova države, istraživačke grupe okrenute ka održivom razvoju u turizmu.

Plasiranje zajedničkih turističkih proizvoda na međunarodno tržište

Cilj prekograničnog projekta je povećanje ekonomske aktivnosti i poboljšanje dostupnosti turističkih proizvoda sa prekograničnog područja na regionalnom tržištu.

Projekat su realizovale **Opština Škrelj iz Albanije i Glavni Grad Podgorica, Crna Gora**

Specifični cilj projekta je poboljšanje turističke ponude sa obje strane granice, kao i plasiranje zajedničkih turističkih proizvoda na zajedničko regionalno i međunarodno tržište. Opšti i specifični ciljevi projekta reflektuju programске ciljeve, usmjerene ka promovisanju ekonomskog razvoja prekograničnog područja kroz valorizaciju turističkih potencijala.

Projekat je sproveden na teritoriji sljedećih opština: Podgorica, Danilovgrad, Ulcinj, Budva, Bar, Cetinje, Berane, Plav i Andrijevica u Crnoj Gori i Opštine Škrelj u Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 12 mjeseci

Ukupna vrijednost projekta:
EUR 300.175,00

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:
EUR 194.441,00

Vrijednost aktivnosti u
Albaniji: EUR 105,734.00

1. Marketinški konkurentni proizvodi iz oblasti hotelijerstva, gastronomije, ponude turističkih agencija, organizatora događaja i kompanija koje se bave prevozom sa obje strane granice su poboljšani i kombinovani u zajedničku ponudu za regionalno i međunarodno tržište.
2. Zajedničke ponude Albanije i Crne Gore su na efikasan način promovisane na tri međunarodna sajma turizma, kao i putem Global Distribution Sistema, i na taj način predstavljene biznis partnerima i klijentima.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Organizacija tri treninga za krajnje korisnike na sljedeće teme;
  - Razvoj i plasiranje proizvoda;
  - Briga o klijentima;
  - Standardi iz oblasti higijene i bezbjednosti hrane;
- Publikacija brošure na engleskom, crnogorskom i albanskom jeziku o zajedničkoj turističkoj ponudi;
- Postavljanje i održavanje internet stranice www.zanapredak.com sa servisnim informacijama za turističke poslenike, kao i upoznavanje hotelijera sa Global Distribution Sistemom, kroz kanale kao što su: Amadeus, Sabre, Galileo, Worldspan i povezivanje sa više od hiljadu internet agencija;
- Organizovanje takmičenja za hotelijere i restorantere na polju bezbjednosti hrane i brige o klijentima
- Organizovanje tri studijske posjete na tri međunarodna turistička sajma u Londonu, Beču i Berlinu;
- Postavljanje štandova za promociju turističke ponude na sajmovima u Berlinu, Budvi i Tirani.

Ciljne grupe: Turisti, turistički radnici, agencije i organizacije, lokalna samouprava, lokalne zajednice, strukovna udruženja.

MARUBI: model saradnje za turističku promociju između Skadra i Ulcinja

Cilj prekograničnog projekta je promocija prekogranične saradnje, sa težnjom da se poveća vrijednost zajedničkih kulturnih dobara, naročito nasljeđa Marubijevih fotografija. Jačanjem turističkih potencijala teži se promociji ekonomskog razvoja sa obje strane granice.

Projekat su realizovale **Opština Skadar i Opština Ulcinj na području navedenih opština.**

Ukupno trajanje projekta je 25 mjeseci (uz mjesec dana produženja)

Ukupna vrijednost projekta:
EUR 423.504,00

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:
EUR 194.075,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:
EUR 229.429,00

Ostvareni rezultati projekta:

1. Identifikovano i sakupljeno Marubi nasljeđe. Veliki broj Marubijevih fotografija, pored fototeke u Skadru, nalazi se u privatnom vlasništvu starih ulcinjskih i skadarskih porodica. Odzivom na javni oglas, mnoge od njih su obezbijedile navedene fotografije, što je omogućilo da se digitalizuju i na taj način sačuvaju i učine dostupnim većem dijelu zainteresovane javnosti.

2. Razvijena Marubi ruta i organizacija stalne i privremenih izložbi fotografija. Zaposleni u opštinama Skadar i Ulcinj, u saradnji sa lokalnim turističkim organizacijama, pripremili su i organizovali posebnu „Marubi rutu“ za turiste koji posjećuju projektno područje. Ruta obuhvata kulturne znamenitosti Ulcinja i Skadra, ali i značajne pejzaže i prirodne ljepote ovjekovječene na Marubijevim fotografijama.

U toku glavne turističke sezone, značajne tačke na ovoj ruti predstavljaju i tematski festivali u Skadru i Ulcinju. Promociji ovih dobara najviše su doprinijele stalne (u Ulcinju, u Etnografskom muzeju i Skadru u fototeci Marubi) i privremene izložbe fotografija. Privremene izložbe su organizovane širom Evrope: Briselu, Beogradu, Budimpešti, Parizu, Varšavi, Ženevi... i nakon formalnog završetka projekta u maju 2014, nastavljeno je sa gostovanjima u regionu (EU Info-centar u Podgorici, itd.).

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Digitalizacija Marubijevih fotografija i opremanje fototeke u Skadru;
- Rekonstrukcija dijela Etnološkog muzeja u Ulcinju;
- Organizacija takmičenja za lokalne fotografe i dodjela nagrada ;
- Organizovanje i obilježavanje „Marubi rute“ za turiste, sa tematskim znamenitostima;
- Izrada 30 odabranih Marubijevih fotografija velikog formata izložbenog kvaliteta i podizanje svijesti o turističkom potencijalu projektnog područja kroz organizovanje privremenih izložbi širom Evrope (Brisel, Budimpešta, Beograd, Pariz, Varšava, Ženeva);
- Organizovanje Marubi festivala u Skadru tokom turističke sezone 2013. i 2014;
- Organizovanje festivala u Ulcinju za zaključivanje turističke sezone 2013. godine.

Ciljne grupe: Turisti, turistički radnici, agencije i organizacije, lokalna samouprava, nevladine organizacije, istraživači iz oblasti etnologije i umjetnosti.

Zaštita i promocija životne sredine

Selektivno sakupljanje otpada u školama i zajednicama

Cilj prekograničnog projekta je doprinos očuvanju životne sredine i promovisanje selektivnog odlaganja otpada i reciklaže u prekograničnom području između Crne Gore i Albanije.

Opšti cilj projekta je stimulisan razvoj aktivnosti selektivnog sakupljanja otpada u ruralnim i urbanim sredinama prekogranične oblasti i dat doprinos povezivanju ljudi, zajednica i razmjeni znanja i ideja u graničnoj zoni kroz aktivnosti zaštite životne sredine.

Specifični cilj projekta:

Unaprijeđeno znanje 800 učenika i 1000 građana iz tri opštine, tri zajednice o selektivnom sakupljanju otpada kroz edukativne, medijske i aktivnosti podizanja nivoa svijesti u periodu od 14 mjeseci. Projekat su realizovali **FORS Montenegro iz Crne Gore i EDEN Centar iz Albanije**

Projekat je realizovan na području opština

Plav, Andrijevića i Berane u Crnoj Gori, i Ana e Malit, Velipoje i Dajč u Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 14 mjeseci

Ukupna vrijednost projekta:
EUR 149.830,00

Vrijednost aktivnosti u Crnu Goru:
EUR 70.345,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:
EUR 79.548,00

Ostvareni rezultati projekta:

 Više od 1000 učenika i 50 nastavnika uključeno u edukativne aktivnosti o selektivnom odlaganju otpada i u rad Eko patrola;

 Podignut nivo znanja 1000 učenika i 1000 građana iz 3 opštine i 3 komune u Crnoj Gori i Albaniji o selektivnom odlaganju otpada;

 Izrađena zajednička internet stranica koja promovise zaštitu životne sredine i reciklažu www.pronature.me

- Oformljeno 15 Eko patrola u osam ciljnih osnovnih škola;
- Uspješna podrška pri sprovođenju lokalnih akcionih planova za upravljanje čvrstim otpadom u tri komune u Albaniji;
- Rizici od zagađenja životne sredine smanjeni čišćenjem i pošumljavanjem školskih dvorišta i nabavkom 137 kontejnera za komunalna preduzeća u Albaniji i Crnoj Gori;
- Rizici od zagađenja životne sredine smanjeni nabavkom 68 kanti za selektivno odlaganje otpada za osam škola u Albaniji i Crnoj Gori;
- Ojačani kapaciteti Eko patrola u Albaniji i Crnoj Gori kroz nabavku kompjuterske i video opreme.

Glavne aktivnosti realizovane tokom projekta:

- Formiranje školskih Eko patrola;
- Treninzi za Eko patrole i nastavno osoblje;
- Predavanja o selektivnom sakupljanju otpada, reciklaži i kompostiranju;
- Međunarodni kviz o zaštiti životne sredine;
- Medijska i kampanja podizanja nivoa svijesti o reciklaži i zaštiti životne sredine;
- Izrada internet stranice;
- Međunarodno likovno takmičenje između škola učesnica;
- Podrška u sprovođenju lokalnih akcionih planova za upravljanje čvrstim otpadom u Albaniji;
- Nabavka kanti za smeće, kontejnera i kompjuterske opreme;
- Organizovanje akcija čišćenja otpada;
- Nabavka opreme za Eko patrole;
- Izložba likovnih radova;
- Promocija Dana planete Zemlje;
- Izložba digitalne fotografije na zajedničkoj internet stranici;
- Ekološka izložba.

Ciljne grupe:

800 učenika iz osam osnovnih škola u Crnoj Gori i Albaniji; 12 službenika iz 3 opštine i 3 komune u Crnoj Gori i Albaniji; 12 službenika iz 6 javnih komunalnih preduzeća u Crnoj Gori i Albaniji; 1000 građana iz ciljnih komuna i opština; 50 nastavnika/ca iz osnovnih škola. Krajnji korisnici su građani iz ciljnog područja u Crnoj Gori (Berane, Andrijevica, Plav) i Albaniji (Ana e Malit, Velipoje, Dajci)

Izrada hidrološke i hidrauličke studije za regulaciju vodnog režima Skadarskog jezera i rijeke Bojane

Projekat se bavi uspostavljanjem hidrološkog i hidrauličkog modela za područje sliva Skadarskog jezera na teritoriji Crne Gore i Albanije radi utvrđivanja svih mogućih scenarija vodnih režima u sistemu glavne pritoke – Skadarsko jezero – rijeka Bojana.

Ciljevi projekta su doprinos rješenu regulacije vodnih režima Skadarskog jezera, njegovih pritoka i rijeke Bojane radi smanjenja šteta koje nastaju tokom perioda plavljenja kao i radi što efikasnije ekonomske valorizacije ovog bitnog resursa za obje zemlje. Takođe, projekat ima za cilj i poboljšanje mogućnosti donošenja pravih odluka kada je u pitanju očuvanje ekološkog statusa navedenih vodnih tijela.

Projekat su realizovale **Crnogorska Akademija nauka i umjetnosti** i **Albanska akademija nauka**. **Projekat je sproveden na području** sliva Skadarskog jezera i rijeke Bojane u Crnoj Gori i Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 24 mjeseca

Ukupna vrijednost projekta:
EUR 268.962,53

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:
EUR 149.191,81

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:
EUR 119.770,72

Ostvareni rezultati projekta:

- Digitalni model terena (DTM) u koordinatnom formatu slivova rijeke Morače i pritoka;
- Digitalni model terena (DTM) u koordinatnom formatu rijeke Morače i pritoka;
- Digitalna geološka mapa rječnog sistema rijeke Morače, Skadarskog jezera i rijeke Bojane prema odgovarajućoj skali;
- Uticaj fluktuacije rijeke Morače na režim nivoa Skadarskog jezera;
- Hidrogrami na glavnim komponentama vodnog sistema Srednje brzine i ispuštanja vode na odabranim prosjecima (ukrštanjima) na osnovu mjerenja na terenu;
- Vremenski zavisni prilivi na različitim lokacijama vodnog sistema rijeke Morače, Skadarskog jezera i rijeke Bojane;
- Prototip numeričkog modela za vodni sistem Skadarskog jezera, rijeke Bojane i Drima korišćenjem postojećeg hidrauličkog softvera.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Digitalizacija topografskih mapa vodnog sistema rijeke Morače, Skadarskog jezera i rijeke Bojane;
- Topografska mjerenja za rijeke Moraču i Drim i njegove pritoke Kiri i Gjadri;
- Geološka i hidrogeološka studija rječnog sistema Zetske ravnice Skadarskog jezera i rijeke Bojane;
- Utvrđivanje mjesta i postavljanje različite opreme za “online” praćenje;
- Statistička analiza vodnog sistema rijeke Morače, Skadarskog jezera i rijeke Bojane;
- Simulacija hidroloških procesa u vodnom sistemu rijeke Morače, Skadarskog jezera i rijeke Bojane;
- Hidrološka studija rijeke Morače, Skadarskog jezera i rijeke Bojane, uključujući hidrograme priliva od pritoka.

Ciljne grupe: Svi donosioci odluka u obje države (vlade, lokalne opštine), projektanti budućih rješenja na navedenim vodnim tijelima, nevladine organizacije, ekološke službe i pokreti.

Umjetnost, plastika & reciklaža

Cilj prekograničnog projekta je promocija inovativnog programa reciklaže plastike u cilju zaštite životne sredine i uspostavljanje funkcionalne mreže zaštitara, umjetnika i ostalih relevantnih aktera u projektnom području. Ciljevi projekta su smanjenje štetnih uticaja na životnu sredinu kroz sprovođenje inovativnog programa reciklaže, zatim podsticanje ekonomske aktivnosti neškodljive po okolinu i uticaj na podizanje svijesti stanovništva o značaju, zaštiti i unaprjeđivanju životne sredine i prirodne baštine.

Projekat su realizovali: **Centar za inicijative iz oblasti održivog turizma iz Crne Gore i Univerzitet Marin Barleti iz Albanije.**

Projekat je sproveden na području opština Podgorica, Cetinje i Bar u Crnoj Gori i na području u blizini Skadarskog jezera u Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 18 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta:

EUR 164.339,00

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:

EUR 88.919,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:

EUR 75.420,00

Ostvareni rezultati projekta: reciklirana plastika je iskorišćena u svrhu ljepote i estetike od strane 30 umjetnika iz projektne oblasti, koji su obučeni i motivisani da prikažu svoj pogled na reciklažu i svojim ličnim umjetničkim izrazom uspostave most saradnje sa ljudima koji svakodnevno sakupljaju i sortiraju ambalažu kao otpad. Na taj način, projektom je podstaknuta prevencija štetnih uticaja na okolinu. Oblast Skadarskog jezera je postalo čistije, a sakupljeni plastični otpad se koristi u umjetničke i turističkih poslenika i lokalnih zajednica kao ciljnih grupa na obje strane jezera, daje projektu dodatnu vrijednost u smislu doprinosa podizanju svijesti o tehnikama reciklaže i stvaranju nove kulture i mentaliteta kod cjelokupne populacije stanovništva kao krajnjeg korisnika, koje se uključilo u ove kreativne i inovativne aktivnosti neškodljive po okolinu.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Mapiranje preko 50 kritičnih tačaka za odlaganje čvrstog otpada u prekograničnoj oblasti Skadarskog jezera;
- Razvoj koncepta za sakupljanje korišćene plastične ambalaže i plastičnog pakovanja; izrada 2 strategije za sakupljanje plastične ambalaže i plastičnog otpada u okviru koncepta "Društvena plastika";
- Predstavljanje projekta „Umjetnost, plastika & reciklaža“ učesnicima promotivnih manifestacija u Skadru i Virpazaru;
- Razvoj programa izgradnje kapaciteta četiri zajedničke trening-sesije (za 10 studenta likovnih umjetnosti iz Skadra i 23 sa Cetinja), koje su bazirane na internacionalnom konceptu "Društvena plastika";
- Sprovođenje međusobnih studijskih posjeta sa ciljem "razmjene iskustava" projektnih partnera i usvajanje znanja potrebnog za rad na specijalnim mašinama koje su nabavljene projektom i korišćene za novu tehniku reciklaže; izrađen „Priručnik za reciklažu i dizajn“ na albanskom i crnogorskom jeziku;
- Organizacija 2 velike promotivne izložbe na području Skadarskog jezera;
- Izrada i distribucija marketinškog materijala - 5000 brošura/priručnika za izradu umjetničkih radova od reciklirane plastike na tri jezika (albanskom, crnogorskom i engleskom);
- Izrada i instaliranje vidljive infrastrukture od reciklirane plastične ambalaže (2 - umjetnička murala sastavljena iz 8 cjelina, koja na jedinstven način šalju poruku o važnosti zaštite životne sredine). Promovisane su brojne umjetnine, zdjele, vaze, lampe, stolice, stolovi i sl. od reciklirane plastične ambalaže;
- Dizajniranje, razvoj i održavanje internet stranice www.nature.al.

Ciljne grupe: Projekat je obuhvatio opštine Podgoricu, Cetinje i Bar a posebno mrežu umjetnika i studenata fakulteta likovnih umjetnosti sa Cetinja i Skadra. Pored ovih ciljnih grupa, kao korisnici rezultata projekta, uključeno je preko 500 učenika osnovnih i srednjih škola, zaštitara životne sredine i turističkih poslenika koji djeluju na projektnom području.

Primjena integralnog modela upravljanja ekosistemom Skadarskog jezera – EMA Plan

Cilj projekta je doprinos efikasnom sprovođenju plana upravljanja životnom sredinom i programa monitoringa uz uspostavljanje i jačanje saradnje sa obje strane granice u cilju održivog upravljanja i razvoja područja Skadarskog jezera. Projekat su realizovali **Istraživački centar za ruralni razvoj iz Albanije i NVO Green Home, Crna Gora.**

Projekat je sproveden na području opština Podgorice i Ulcinja u Crnoj Gori i opština u blizini Skadarskog jezera (Koplik, Qender, Gruemire, Pult, Rrethina, Shkrel, Postribe) u Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 18 mjeseci

Ukupna vrijednost projekta:
EUR 206.508,00

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:
EUR 106.743,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:
EUR 99.765,00

Ostvareni rezultati projekta: Izrađena dva zajednička strateški važna dokumenta koja će poslužiti kao osnov za dalja istraživanja. Uspostavljena multifunkcionalna baza koja će sadržati podatke o poljoprivrednicima i zemljištu. Baza će biti održavana od strane relevantnih opština za projektno područje, opštine Podgorica, Ulcinj i Skadar sa mogućnošću korišćenja i van ove oblasti. Obučeno 100 poljoprivrednika koji žive u blizini jezera ili njegovog sliva, da svoje aktivnosti sprovode na, za okolinu najmanje škodljiv način, putem primjene dobrih poljoprivrednih praksi. Podstaknuta razmjena znanja i iskustava 100 predstavnika relevantnih institucija i civilnog sektora na regionalnom nivou u cilju efikasne upravljačke politike i zajedničkih inicijativa s cijem očuvanja ekosistema Skadarskog jezera.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Izrađene četiri bazne studije na obje strane (8 ukupno) na temu: zagađenja Skadarskog jezera, poljoprivrednih uticaja, trenutnog upravljačkog mehanizma i zakonskog okvira, procjenu međunarodnih projekata realizovanih u posljednjih 10 godina; jezera (šumska i vodna vegetacija) sa akcionim planom i Klasifikacija i kategorizacija staništa i vrsta sa interaktivnom mapom;
- Organizovan set jednodnevnih radionica (6) na temu dobre poljoprivredne prakse u oblasti vinogradarstva, maslinarstva, povrtlarstva i medicinskog bilja sa 100 učesnika iz regiona Skadarskog jezera;
- Organizovan Lokalni ekonomski forum u Skadru sa ciljem razmjene iskustava i znanja u oblasti održive poljoprivrede sa osvrtom na koncept očuvanja životne sredine kom su prisustvovali predstavnici relevantnih institucija obje zemlje (oko 70 učesnika);
- Organizovana zajednička četvorodnevna radionica na temu multidisciplinarnog pristupa u upravljanju zaštićenim područjem. Tokom radionice koja se odvijala u Skadru i Podgorici preko 40 učesnika, predstavnika relevantnih institucija i univerziteta je bilo uključeno u usaglašavanje zajedničkog pristupa upravljanju jezerskog ekosistema;
- Uz pomoć Delegacije Evropske unije u Albaniji snimljen dokumentarni film o projektu za potrebe Ekofilm festivala koji je postavljen na projektnoj internet stranici <http://environmentemaplan.org/>;
- Pored projektne informacije na internet stranici vidljivost projekta je postignuta izradom bilborda koji je za vrijeme ribolovnog zabrana (15.03. - 31.05.) bio postavljen u blizini NP Skadarsko jezero;
- Izrađena trojezična brošura dok su publikovani trojezično i zajednički dokumenti;
- Organizovane završne konferencije u Skadru i Podgorici sa ciljem prezentovanja projektnih rezultata posebno u cilju promocije Agrogeo baze poljoprivrednika koja je prva tog tipa u Crnoj Gori i sadržiće popis poljoprivrednika i svih relevantnih informacija neophodnih za pretragu.

Ciljne grupe: Projekat je obuhvatio opštine Podgoricu i Ulcinj u Crnoj Gori kao i manje opštine, komune na jezeru u Albaniji. Ciljne grupe, kao korisnici rezultata projekta, su prevashodno bili poljoprivrednici ali i predstavnici relevantnih institucija tačnije upravljačkih struktura, civilnog sektora i istraživačkih, naučnih ustanova.

Unapređenje društvene kohezije kroz projekte ljudi-ljudima

Prekogračni pakt-kulturna saradnja bez granica

Cilj projekta je intenziviranje osjećaja regionalnog identiteta i solidarnosti između Vau Dejesa, Ulcinja i Tuzi, igranih na višegodišnjoj interakciji u svim sferama društvenog i ekonomskog života stanovnika prekograničnog područja.

Specifični ciljevi projekta su: Razvoj, očuvanje i promocija folklornog identiteta i zajedničkih vrijednosti između opština Vau Dejes i Ulcinja kroz aktivnosti ljudi-ljudima.

Težnja projekta je podržavanje zajedničkih inicijativa i aktivnosti koje će poboljšati društvenu koheziju kroz lokalnu, prekograničnu razmjenu iz oblasti kulture. Cjelokupni projekat se javio kao odgovor na sveopštu brigu o opštem nedostatku prekogranične saradnje i želju da se ona poboljša kroz ovu i slične zajedničke inicijative.

Projekat su realizovale **Opština Vau Dejes u Albaniji i Opština Ulcinj, Crna Gora**

Projekat je sproveden na području Ulcinja i Gradske Opštine Tuzi u Crnoj Gori i Opštine Skadar i Opština Vau Dejes u Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 11 mjeseci

Ukupna vrijednost projekta: EUR 111.412,80

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:
EUR 57.830,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:
EUR 53.582,80

Ostvareni rezultati projekta:

- Značajno poboljššan protok informacija u prekograničnom području, sa ciljem da se zajednički promovišu, razvijaju i očuvaju folklorni identitet i zajedničke vrijednosti opština Vau Dejes, Ulcinj i Gradske Opštine Tuzi;
- Preduzete aktivnosti ljudi-ljudima sa ciljem uspostavljanja održivih rješenja za upoznavanje sa regionalnim zajedničkim kulturnim naslijeđem;
- Osmišljeni konkretni akcioni planovi od strane više lokalnih aktera i zainteresovanih strana za održivost rezultata projekta.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Organizovanje konferencije sa učesnicima sa obje strane granice, sa ciljem podizanja svijesti o neophodnosti kulturne saradnje u prekograničnom području;
- Rekonstrukcija prostorije u Centru za kulturu Vau Dejes, gdje je postavljena izložba narodnih nošnji iz različitih oblasti Albanije i Crne Gore;
- Odabir 60-oro djece školskog uzrasta, koji su učestvovali u dječijem festivalu u Tuzima;
- Angažovanje kompozitora iz Skadra, za osmišljavanje dječije pjesme o duhu saradnje;
- Organizovanje dječijeg folklornog festivala;
- Priprema, štampanje i distribucija brošure sa tematskim radovima djece školskog uzrasta;
- Organizacija parade u narodnim nošnjama.

Glavne ciljne grupe projekta su djeca predškolskog uzrasta, koja su uključena u niz projektnih aktivnosti, ali i predstavnici institucija, škole, umjetnici, organizacije civilnog društva i lokalne zajednice.

Razvoj lokalnih strategija o socijalnim servisima za prekograničnu oblast Skadra i Ulcinja

Cilj projekta je da doprinese društvenom razvoju i unapređenju društvene kohezije u prekograničnom regionu, a u zajedničkom interesu građana ove dvije zemlje kroz korišćenje njihovih socijalnih i ekonomskih potencijala u sprovođenju politike socijalne zaštite djece.

Specifčni ciljevi projekta su analiza trenutne situacije socijalnih servisa namijenjenih djeci, sa posebnim fokusom na inkluziju i budžetsko finansiranje; razvoj Predloga lokalnog strateškog dokumenta za socijalnu zaštitu, budžetiranje programa i participaciju djece, kao dijela Regionalnog prekograničnog strateškog dokumenta sa punim učešćem zajednice u skladu sa nacionalnim politikama regionalnog i socijalnog razvoja; jačanje kapaciteta institucija i civilnog sektora kroz pružanje treninga za razvoj servisa u skladu sa standardima razvijenih EU regiona; povećanje svijesti javnosti o participaciji djece i potrebi efikasnog budžetskog finansiranja servisa, kroz strukturano i profesionalno širenje informacija.

Projekat su realizovale nevladine organizacije **Qendra “Fëmijët Sot” (QFS) iz Albanije i Asocijacija za demokratski prosperitet- Zid iz Crne Gore.**

Projekat je sproveden na području opštine Ulcinj u Crnoj Gori i okruga Skadra u Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 18 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta:
EUR 176.607,00

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:
EUR 79.150,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:
EUR 97.457,00

Ostvareni rezultati projekta:

- Uspostavljen Odbor projekta i Prekogranični Odbor za praćenje procesa izrade strategije;
- Urađen finalni nacrt strateškog dokumenta za učešće djece, budžetiranje i mehanizme za podsticanje i razvoj servisa;
- Objavljena tri izdanja Biltena;
- Organizovana izložba i realizovano tri javna skupa u okviru kampanje i promocije koncepta strategije;
- Organizovane dvije radionice na temu učešća djece u procesu donošenja odluka;

Indikatori koji ukazuju na uspjeh realizacije projekta su:

- o Održana dva treninga za lokalne donosiocce odluka i predstavnike NVO;
- o Održane javne diskusije;
- o Pripremljen i odštampan radni paket za treninge;
- o Izrađeni informativni materijali i planovi za treninge;
- o Preko 100 lokalnih donosioca odluka iz institucija na lokalnom nivou, lokalnih uprava i nevladinih organizacija, kao i djece uzeli su učešće na treninzima i radionicama;
- o Realizovana finalna konferencija na kojoj je predstavljen strateški dokument.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Uspostavljanje Kontrolnog savjeta projekta od predstavnika zainteresovanih strana;
- Rad Projekt menadžment tima;
- Funkcionisanje Prekogračnog partnerskog savjeta kreiranog za usmjeravanje i nadgledanje procesa izrade Lokalnog strateškog dokumenta za djecu u Ulcinju i Regionalnog prekogračnog strateškog dokumenta;
- Izrada Predloga lokalnog strateškog dokumeta za socijalnu zaštitu, budžetiranje programa i participaciju djece kao dijela Regionalnog prekogračnog strateškog dokumenta;
- Javna kampanja za promociju i afirmaciju mjera socijalne strategije za djecu;
- Obuke za provođenje standarda socijalnih servisa definisanih strateškim dokumentom. Jedan za predstavnike civilnog sektora a drugi za predstavnike institucija;
- Opšta konferencija namijenjena promociji strateškog dokumenta i koncepta razvoja socijalnih servisa.

Glavne ciljne grupe projekta su djeca i adolescenti uzrasta do 18 godina, predstavnici lokalnih uprava i institucija, predstavnici lokalne zajednice u opštini Ulcinj i lokalne organizacije koje servisno djeluju u zajednici. Pored njih tu su i obrazovne institucije (vrtići, osnovne i srednje škole), kao i socijalni radnici, profesori, istraživači, osoblje centara za socijalni rad, itd.

Zajednički korijeni i kulturalna saradnja

Cilj projekta je poboljšanje kulturne i društvene saradnje među krajnjim korisnicima na projektnom području, kao i stimulisanje prekogranične saradnje između kulturnih institucija, stvaranje uslova za razvoj održivih kulturnih partnerstava između zajednica.

Specifični ciljevi projekta su razvoj društvene i kulturne kohezije, sa ciljem da se prevaziđu sve prepreke u ovoj oblasti. Međusobno upoznavanje je u osnovi samog projekta i predstavlja primarnu komponentu koja definiše mehanizam društvenog povezivanja, kao i valorizacija kulturnih posebnosti kroz istraživanje zajedničkih korijena.

Projekat su realizovale Muzička Akademija Crne Gore i NVO „Culture-Media-Art Association“, Albanija
Projektno područje je u Crnoj Gori obuhvatilo cjelokupno programsko područje, dok je u Albaniji projekat realizovan u okrugu Kukesa.

Ukupno trajanje projekta je 12 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta:
EUR 179.067,20

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:
EUR 88.919,00

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:
EUR 90.148,20

Ostvareni rezultati projekta:

- Poboljšana komunikacija kulturnih institucija u prekograničnom području;
- Povezivanje građana i upoznavanje sa sličnostima iz oblasti kulturnog, etnološkog i etno- muzikološkog naslijeđa;
- Predstavljanje lokalnih proizvoda (suvenera, gastronomske ponude) na prekograničnom području susjedne zemlje.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Organizovanje šest nastupa mješovitih folklornih ansambala iz Albanije i Crne Gore. Tri nastupa su održana u Albaniji (region Kukesa), a tri u Crnoj Gori (u Podgorici, Tuzima i Cetinju);
- Organizovanje izložbi lokalnih proizvođača suvenira i gastronomskih proizvoda;
- Priprema sveobuhvatnog istraživanja kulturnog, etnološkog i etno-muzikološkog naslijeđa prekograničnog područja od strane relevantnih stručnjaka;
- Raspodjela studije, promocija zajedničkih kulturnih vrijednosti kroz distribuciju DVD materijala.

Glavne ciljne grupe projekta su lokalne samouprave na projektnom poručju, kulturne institucije, organizacije i kulturni djelatnici-pojedinci.

Civilno društvo i lokalna samouprava u poboljšanju društvene kohezije u Albaniji i Crnoj Gori

Cilj projekta je viši stepen integracije, razvoja i saradnje civilnog društva u programskom području. Specifični cilj projekta je povećan nivo razmjene ideja i znanja između nevladinih organizacija, opštinskih grupa i lokalnih samouprava u programskom području.

Projekat su realizovale nevladine organizacije **Centar za razvoj nevladinih organizacija iz Crne Gore** i **Centar za promjene rješavanje konflikata Partners-Albanija iz Albanije**.

Projekat je sproveden na području opština Bar, Danilovgrad, Berane i Bijelo Polje u Crnoj Gori i opština Koplík, Bušati, Vau Dejes i Dajč u Albaniji.

Ukupno trajanje projekta je 14 mjeseci.

Ukupna vrijednost projekta:

EUR 268.962,53

Vrijednost aktivnosti u Crnoj Gori:

EUR 64.544,54

Vrijednost aktivnosti u Albaniji:

EUR 56.512,00

Ostvareni rezultati projekta:

 Ojačani kapaciteti nevladinih organizacija i opštinskih grupa u programskom području. Ovaj rezultat je ostvaren organizovanjem 4 treninga na teme „Javnog zastupanja“, „Mobilizacija zajednica“, „Socijalna inkluzija“ i „Građanska participacija na lokalnom nivou“;

 Razvijeni dobri modeli saradnje između nevladinih organizacija, opštinskih grupa i lokalnih samouprava. Dobri modeli saradnje su razvijeni na radionicama u Plavu i Skadru. Kao model dobre saradnje između nevladinih organizacija i lokalnih samouprava na radionici u Plavu je pripremljen model Kancelarije za saradnju sa NVO u opštinama Berane i Plav. Na radionici u Skadru je kao model dobre saradnje između opštinskih grupa i lokalnih samouprava razvijen model participativnog budžeta. Takođe, ovaj rezultat je ostvaren i kroz izradu publikacije „Učešće građana i saradnja između civilnog sektora i lokalnih samouprava u Crnoj Gori i Albaniji“;

 Povećana razmjena ideja i znanja između predstavnika civilnog društva u programskom području. Ovaj rezultat je ostvaren kroz organizovanje konferencije „Saradnja između civilnog društva i lokalnih samouprava-modeli dobre prakse“.

Glavne aktivnosti sprovedene tokom projekta:

- Organizovanje treninga na temu „Javno zastupanje“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Berane, Crna Gora;
- Organizovanje treninga na temu „Mobilizacija zajednice“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Kopliku, Albanija;
- Organizovanje treninga na temu „Socijalna inkluzija“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Bušati, Albanija;
- Organizovanje treninga na temu „Učešće građana u proces donošenja odluka“ za predstavnike NVO i opštinskih grupa u opštini Danilovgrad, Crna Gora;
- Organizovanje radionice za predstavnike nevladinih organizacija i lokalnih samouprava u opštini Plav, Crna Gora;
- Organizovanje radionice za predstavnike opštinskih grupa i lokalnih samouprava u opštini Skadar, Albanija;
- Organizovanje regionalne konferencije „Saradnja između civilnog društva i lokalnih samouprava-modeli dobre prakse“;
- Štampanje i distribucija publikacije „Učešće građana i saradnja između civilnog sektora i lokalnih samouprava u Crnoj Gori i Albaniji“;
- Organizovanje studijske posjete za predstavnike civilnog društva iz Crne Gore u Albaniju;
- Organizovanje studijske posjete za predstavnike civilnog društva iz Albanije u Crnu Goru.

Ciljne grupe: 12 predstavnika nevladinih organizacija iz crnogorskih opština Bar, Danilovgrad, Berane i Plav, 10 predstavnika opštinskih grupa iz albanskih opština Kopliku, Bušati, Vau Dejes i Dajči, kao i 8 lokalnih samouprava iz obje zemlje (Bar, Danilovgrad, Berane, Plav, Kopliku, Bušati, Vau Dejes i Dajči). Krajnji korisnici su svi građani u prethodno navedenim opštinama.

ALBANIA - MONTENEGRO
IPA Cross Border Cooperation Programme

Ova brošura je izrađena uz podršku Evropske unije. Sadržaj ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije.

Izrazi koji su u ovoj brošuri upotrijebljeni za fizička lica u muškom rodu, podrazumjevaju iste izraze i u ženskom rodu.